

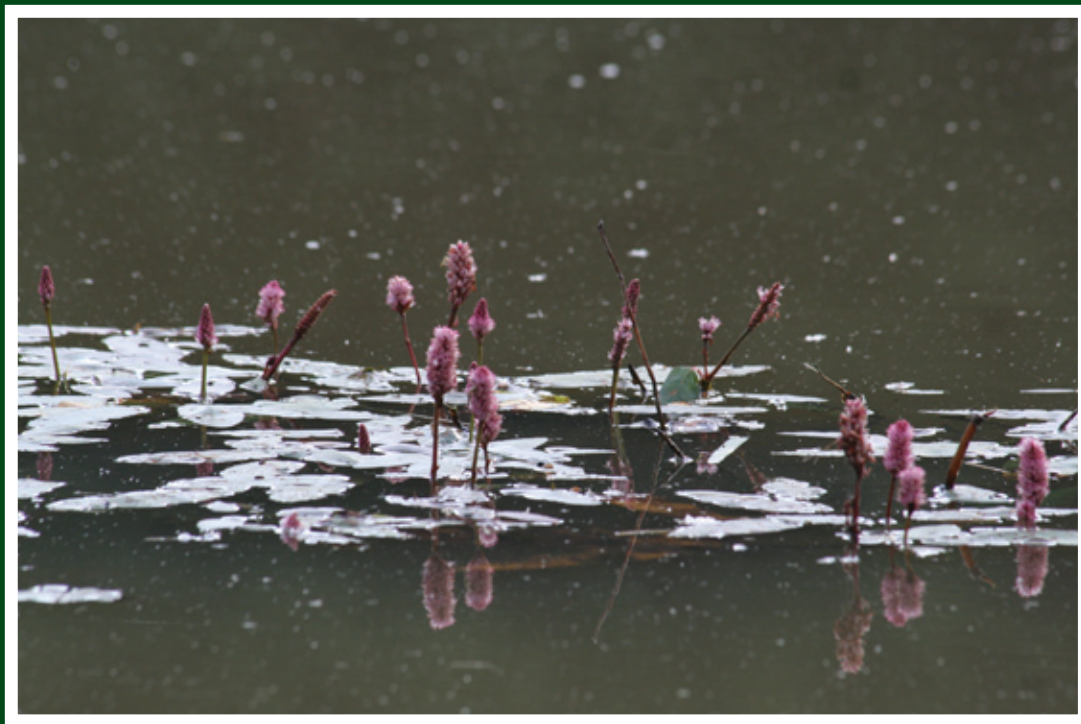
Okolím Karlovských rybníků za poznáním

Svět vodních a mokřadních rostlin

Lesy České republiky, s.p.
Lesní správa Česká Lípa

Svět vodních a mokřadních rostlin je velmi rozmanitý a zcela výjimečný. Každá vodní plocha a její blízké okolí je významným vodním a mokřadním biotopem. Rostliny mají řadu užitečných funkcí. Pomáhají okysličovat vodu, poskytují rybám stín, úkryt i potravu. Porosty rostlin jsou také domovem mnoha bezobratlých živočichů (vážek, brouků, korýšů) a obratlovců (obojživelníků, plazů). Současně jsou důležitou potravou vodních ptáků (kachny, husy, labutě). Plní bezesporu také významnou funkci estetickou. Zvláštní skupinu tvoří vodní rostliny, které mají svůj organismus plně přizpůsobený životu ve vodě. Litorál neboli pobřežní zónu rybníka osidluje mokřadní druhy, které jsou vázány na stálé zamokření půdy.

Rdesno obojživelné (*Polygonum amphibium*)

Naši pozornost upoutá vodní hladina pokrytá zelenými listy. Od června do srpna lze na nádržích spatřit růžová květenství rdesna obojživelného. Název této rostliny v pravém slova smyslu odpovídá jejímu konkrétnímu prostředí. Rdesno obývá stanoviště jak pozemní, tak i vodní. Zde na rybnících můžeme vidět formy vodních rostlin. Na hladině vzplývají listy a kořeny jsou ukotveny na dně. Rostlina je dlouhá od 1 do 3 m, zařazujeme ji mezi tzv. vodní liány.

Rdest vzplývavý (*Potamogeton natans*)

Zajímavou skupinu vodních rostlin tvoří tzv. rdesty. Na vodní hladině můžeme vidět běžný rdest vzplývavý. Jeho listy plují na vodě, nejdříve jsou světle hnědé a potom tmavě zelené. Květ je nenápadný žlutozelený klásek, který vyčnívá na stopkách nad hladinu. Rdesty mají oddenek, který koření na dně. U některých druhů se projevuje tzv. heterofylie. To znamená, že listy plovoucí na hladině jsou jiné než listy, které jsou ponořené. Mnoho druhů z této skupiny je velmi vzácných, protože jsou citlivé na znečištění vod.

Leknín (*Nymphaea* sp.)

Zvláštnosti zdejšího rybníka jsou lekníny. Rostlina nejen květy, ale i listy zdobí v letních měsících vodní hladinu. Lekniny jsou vodnímu prostředí přizpůsobeny dlouhým plazivým stonkem (oddenkem) s kořeny. Délka oddenku se přizpůsobuje hloubce vody. Listy leknínů plují po hladině. Z květů se vytvářejí plody, jejich semena přezimují pod vodou. Na podzim listy uhynou a zimu přežívá jen oddenek s kořeny v půdě dna. Na jaře z něho vyrostou nové listy a květy.

Žabník jitrocelový (*Alisma plantago-aquatica*)

Žabník je vodní i bahenní rostlina, kterou lze na zdejších rybnících spatřit vzácně. Vodnímu prostředí je přizpůsobena hlízatým oddenkem, který se uchycuje na dně. Pozorného návštěvníka zaujme svými bílými kvítky, kterými zdobí zdejší bažiny. Zvláštností je, že květy se otvírají až odpoledne. Listy tvoří pozoruhodnou růžici. V minulosti byl žabník používán i v léčitelství, nelze však opomenout, že se jedná o jedovatou rostlinu.

Ostřice měchýřkatá (*Carex vesicaria*)

Ostřice jsou zvláštní rostliny z čeledi šáchorovitých. Dorůstají výšky až 1,5 m. Jejich nepřehlédnutelné trsy lemuji břehy rybníků. Porosty ostřic podobně jako rákosiny vytvářejí vhodné prostředí nejen pro vodní ptáky, ale i pro drobný hmyz. Celkem se v České republice uvádí až 80 druhů. Tady na rybnících rostou běžné druhy. Svými vysokými, trávově zelenými trsy nás upoutá ostřice měchýřkatá. Tato ostřice kvete od května do června svěže zelenými klásky s nafouklými mošničkami.

Orobinec širolistý (*Typha latifolia*)

Každý zná rostlinu s velkými hnědými palicemi, lidově nazývanou „doutníky“. Palice orobince jsou složeny z mnoha květů. Je to typická bahenní rostlina, která je vázána na prostředí s dostatkem vody. Patří mezi naše nejvyšší rostliny. Orobinec má široké pole využití. V dávných dobách se rostlina používala jako materiál pro výrobu pletených nádob a tašek. Z listů lze vyrobit přírodní papír. V lidovém léčitelství se užívaly oddenky k čištění krve. V současnosti orobinec slouží mimo jiné k přírodnímu čištění odpadních vod. V neposlední řadě je to i krásná, dekorativní rostlina.

Kyprej vrbice (*Lythrum salicaria*)

Barevnou pestrost pobřežní zóny dodává fialově kvetoucí kyprej. Kvete od července do září, její barevné klasy jsou lákadlem pro motýly. Roste na zaplavovaných podmáčených březích a osluněných stanovištích. Dosahuje výšky až 150 cm. Obsahuje velké množství tříslovin a už od pradávna se využívala v léčitelství. Ze šťávy kořenů se získávalo červené barvivo pro barvení látek a vlny. Z květů se vyrábělo barvivo pro cukrářské výrobky.

Zevar vzpřímený (*Sparganium erectum*)

Dalším spíše roztroušeným obyvatelům zabahněných břehů je zevar vzpřímený. Zevar je 30 až 60 cm vysoká, svěže zelená rostlina. Její oddenek koření v zemi. Roste ve stojatých vodách a na okrajích vodních nádrží. Květenství je tvořeno ježatými kulovitými hlávkami. Hlávky jsou patrné z několikametrové vzdálenosti. Květ lze spatřit v červenci a srpnu. Kořen se dříve používal proti hadímu uštknutí. Rostlina je dekorativní a pěstuje se u zahradních jezírek. Na Karlovce ho nejčastěji najdeme u hráze.

Autoři textu: Libor Dostál, Jaroslav Junek, Josef Kadlec, Markéta Kavková
Autoři fotografií: Miloslav Brůna, Libor Dostál, Jaroslav Junek, Josef Kadlec, Markéta Kavková, Pavel Vonička, Martin Waldhauser

